

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-02-02

Diarienummer 2024-777

Handläggare

Veronica Andersson

Telefon: 031-368 3734

E-post: veronica.andersson@miljo.goteborg.se

Rapportering om visselblåsningar 2023

Förslag till beslut

Miljö- och klimatnämnden antecknar mottagandet av informationen till protokollet.

Ärendet

Nämnden ska en gång per år informeras om vilka ärenden som har inkommit till Visselblåsarfunktionen och resultatet av respektive utredning. Staden har i dagsläget inte några riktlinjer eller rutiner för hur detta ska göras. Nämndens presidium beslutade den 3 mars 2023 att miljö- och klimatnämndens redovisning ska göras via ett tjänsteutlåtande (detta dokument).

Lagstiftningen

EU-direktivet Skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten, 2019/1936 (visselblåsardirektivet) trädde i kraft i Sverige den 17 december 2021. Detta genom en ny svensk lag, Lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden¹. Samtidigt ändrades också ett antal paragrafer i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Visselblåsarverksamheten blev därmed lagreglerad och det finns utsedda tillsynsmyndigheter. En väsentlig förändring i den nya lagstiftningen är att den möjliggör sekretess av uppgifter som kan identifiera tipslämnaren, den som det tipsas om som ansvarig för missförhållanden samt övriga personer, som kan förekomma i en visselblåsarutredning.

Sveriges kommuner och regioner (SKR) skriver på sin webbplats² att man kan rapportera om ett missförhållande som man har fått information om i ett arbetsrelaterat sammanhang och som det finns ett allmänintresse av att det kommer fram. Antingen att något felaktigt gjorts eller att något inte gjorts, men som skulle ha gjorts. Detta gäller generellt inom alla områden så länge det finns ett allmänintresse av att informationen kommer fram. Ett exempel på sådant som inte omfattas av lagstiftningen är att en medarbetare inte omfattas av skyddet i den nya lagstiftningen om rapporteringen enbart handlar om frågor som berör den egna anställningen, då detta generellt inte anses omfattas av ett allmänintresse.

På Göteborgs Stads webbplats³ utvecklas detta ytterligare och där framgår att man kan rapportera om oegentligheter och missförhållanden, såsom brott mot lagar och avsteg från stadens styrande dokument. Det som rapporteras ska ha uppstått i den verksamhet som man som rapportör är verksam i.

¹ [Lag \(2021:890\) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden Svensk författningssamling 2021:2021:890 - Riksdagen](#)

² [Frågor och svar visselblåsarfunktion | SKR](#)

³ [Visselblåsarfunktion - Göteborgs Stad \(goteborg.se\)](#)

Enligt lagen ska det som rapporteras om till visselblåsarfunktionen ha ett allmänintresse av att missförhållandet kommer fram. Anmälan kan till exempel gälla systematiska missförhållanden som det finns ett samhällsintresse av att de rättas till eller avbryts. Ekonomisk brottslighet, korruption, mutor, allvarliga former av trakasserier kan vara missförhållanden där det finns ett allmänintresse av att de kommer fram. Det kan också röra sig om till exempel miljöbrott eller säkerhetsrisker rörande liv och hälsa.

Missförhållandet behöver inte vara aktuellt eller pågående, det kan även gälla rapportering av avslutade missförhållanden. Ett missförhållande kan också uppstå om en verksamhetsutövare underlåter att agera.

På stadens webbplats framgår också vad man inte ska rapportera om. Där framgår att man inte ska rapportera personliga missförhållanden som uteslutande påverkar medarbetaren i fråga eller dennes arbetssituation, såsom allmänna synpunkter, klagomål eller missnöje med arbetsförhållanden, organisation och chefskap, lönesättning eller konflikter mellan enskilda på arbetsplatsen. Detta bedöms som regel inte ha ett allmänintresse. Sådana missförhållanden hanteras i respektive förvaltning eller bolag. De ska i stället anmälas till närmaste chef, chefens chef, skyddsombud eller facklig organisation. Identifierade verksamhetsbrister eller risker inom till exempel arbetsmiljö kan också anmälas i stadens informationssystem om arbetsmiljö (IA).

Lagen gäller inte heller vid rapportering av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter enligt säkerhetsskyddslagen (2018:5858). Den rapporterande personen får inte bryta mot så kallad kvalificerad tystnadsplikt eller lämna ut handlingar som innehåller sekretessbelagda uppgifter.

De personer som kan rapportera och är skyddade av lagen är, något förenklat:

- arbetstagare
- volontärer
- praktikanter
- personer som annars utför arbete under en verksamhetsutövers kontroll och ledning
- egenföretagare
- personer som ingår i ett företags förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan, om verksamhetsutövaren är ett företag
- aktieägare som är verksamma i bolaget, om verksamhetsutövaren är ett aktiebolag.

Även den som söker arbete och den som söker volontärarbete eller praktik kan rapportera.

På SKR:s webbplats ges exempel på vilka som inte kan rapportera, bland annat anhöriga, brukare, vårdnadshavare, patienter, boende i kommunen (kommunmedlemmar) och förtroendevalda.

När det gäller vilka åtgärder som kan komma att vidtas om utredningen visar att det finns missförhållanden så handlar det huvudsakligen om arbetsrättsliga åtgärder enligt Arbetsmiljölagen.

Arbetssätt i Göteborgs Stad

Göteborgs Stad har upphandlat en extern leverantör som tar emot alla inkomna rapporter. Leverantören gör en initial bedömning och tar fram ett förslag på fortsatt hantering. De rapporter som bedöms handla om missförhållanden av allmänintresse sänds till Göteborgs Stads visselblåsarfunktion, som beslutar om hur ärendet ska hanteras.

Respektive förvaltning/bolag utser behöriga personer som visselblåsarfunktionen kan kommunicera med. De utreder det aktuella ärendet genom att svara på de frågor som stadsledningskontoret ställer med anledning av det som rapporterats.

Visselblåsarfunktionen beslutar när ärendet är tillräckligt utrett och kan avslutas. När ärendet har avslutats återkopplar visselblåsarfunktionen till den som rapporterat om missförhållandet.

Information till miljö- och klimatnämnden angående inkomna tips 2023

Följande ärende har utretts under 2023:

- Tips 10a- 2023: Utredningsbegäran inkom i februari 2023 och utredningen genomfördes under februari /mars 2023.

Ämne: Misstankar om tystnadskultur samt brister i verksamheten.

Ärendet avslutades efter utredning av Visselblåsarfunktionen på stadsledningskontoret utan rekommendationer om åtgärder.

Motivering:

Tipset har hanterats på ett ändamålsenligt sätt av förvaltningen. Ärendet ska därför avslutas per den 28 april 2023.

Anna Ledin

Direktör